

HUKUKİ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri:

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâsli **GAD FRANKO**

TAHRİR HEYETİ

Fuat Hulûsi B. Temyiz Mahkemesi
ikinci hukuk dairesi reisi

Sabri Şakir B. Ad. V. Hukuk İşleri
Müdürü

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk
Fakültesi Müderrislerinden

Ahmet Refik B. Sabık Temyiz Mah-
kemesi azasından

Ali Kemal B. İstanbul Hukuk Fa-
kültesi Müderrislerinden

M. Şarl Kroza İstanbul Hukuk Fa-
kültesi Müderrislerinden

M. Aşıl mester. Paris Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Şevgran. Paris Hukuk Fa. fahri
Müderrislerinden

M. A. Salem. Hukuku Düvel Mee-
muası tahrir heyetinden

Bahir B. Kavanin ihzari komisyonu
azasından

Hamdi Halim B. Avukat

Adres: Galata Bahtiyar han Avukat Gad Franko Bey yazihanesi

Telefon: Beyoğlu 3009

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretile beraber
400 kuruştur.

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

BANKALAR MATBAASI

Haim, Rozio ve Ş^{ki}

1932

RUSYADE

AİLE HAYATI

(Bolşeviklik Alemi) unvani altında Haydar Rifat Beyefendi, mühim bir risale neşretmiştir. Bu risaleden bu bahsi karilerimizi al-kadar edeceği ümidile aynen iktibas ve müharirin faaliyeti ilmiye-sinden naşı tebrik eyleriz.

Kadın Rusyada hürdür. Siyasi hukukun ve işlerin tevezünde görülen işlerin ücretinde, iki cins arasında bir fark gözetilmez.

Sovyetler kadını milli iktisadiyatın her şubesine, bhusus senayi âlemine celbetmek için uğraşmaktadırlar. Son senelerde çalışan kadınların nisbetini şu küçük istatistikde görebiliriz :

926 ikinci kânununda 642.000 kadın ; 928 ikinci kânununda 726.000 kadın ; 929 ikinci Kânununda 804.000 kadın : 930 ikinci Kânununda 931.000 kadın.

Senayi amelesinin yekûnuna nisbetle kadınların nisbeti yüzde otuzdur ; işçiliğin bu kısmındaki güçlük ve büyük zahmetler göz önüne getirilince bu nisbetin ehemmiyeti anlaşılır.

Bu netice fennî tedrisatın şekli sayesinde istihsal edilmektedir. Fabrika mekteplerinde kadınlar talebe yekûnunun üçte birini teşkil etmektedir.

Çocuğun babası kimdir ?

Aile noktai nazarından sovyet hukukiyatı, ailede esas tabii menşe olduğu ve meşru ve gayri meşru olmak üzere çocuk farkı bulunmadığı merkezindedir ; yani evli olmiyan anneye de meşru kadın derecesinde himaye ve hürmet gösterilir.

Bir kadın evli olmadığı halde çocuk doğurursa, çocuğun babasının adını anne bildirir. Bu sözünün doğruluğu kabul olunmak için,

pek küçük bir delil kâfidir. Baba olarak gösterilen adama, müstakbel annenin refakatinde bir kaç kişi tarafından tesadüf edilmiş olması, kadına dokuz ay gebelik zamanında ve altı ay müddet çocuk doğurduktan sonra yardım etmesini, ihtiyaçlarını bertaraf etmesini istilzam eder.

Gene baba, ayrıca, çocuk onsekiz yaşına basıncaya kadar, muhtelif havalıye göre değişen bir nisbet dahilinde çocuğun yaşayabilmesi için lâzım olan asgari nafakanın yarısını tedarike mecburdur; diğer yarısını ana tedarik edecektir. İki cins arasında vazife müsavâtı noktasından hâkim olan yeni içtihat budur.

Bir veya daha fazla çocuk yaparak bunlara ait nafakalarla geçinmek yolu kadın için kapalıdır.

Çocuğun zaruri olan nafakasına ana ve baba vefa edemedikleri halde, hükümet müdahale eder ve noksan miktarı tekmiller.

Evli olmıyan kadınla erkekten doğan çocuk, ananın veya babasının ismini taşır; söz ananındır. Bu suretle artık babasız çocuk yok demek olur.

Bu usulde bir çok suistimaller olabileceği aşıkardı; fakat yük erkeklere binmekte, bu da belki kendilerinin nöbeti olmak tesellisini taşımaktadır.

Analar nasıl himaye edilir ?

Gebe olduğu müddetçe kadının himayesine müteallik tedbirlere çok ehemmiyet verilir ve yakından takip olunur. Doğuracak kadına tam yevmiye ile on altı hafta mezuniyet verilir. Sovyet kadını doğuracağı sırada çocuğun ilk levazımına sarfedilmek üzere devletten bir aylığa bedel bir para ve ayrıca çocuğa mahsus eşya alır. Her kadına ve her çocuğa meccanen bakacak doktor gösterilir.

Bir çok doğum evleri vücuda getirilmek için fedakârlıklar yapılmış ve büyük emekler verilmiştir. Klara Zetkin ismindeki doğum evi temizlik ve teşkilât itibariyle mûmasil en son müesseselere de nümune tutulmağa lâayık bir haldedir. Bunlarda yatakların boş kaldığı yoktur. Bir fevkalâdelik olmadıkça her doğuran kadın burada altı gün alıkonur. Katiyen ziyaret kabul olunmaz.

Doğrudan doğruya sokakla irtibatı olan kabul salonunda duvarlara büyük levhalar konmuştur ; babalar gelir, bunlara bakar ; kızlarını, yahut erkek çocuklarını oldu, anlar. Diğer bir tabloda annelerin sıhhi halleri gösterilir ; bu levhalar akşam değişir.

Bebeklerin sütü

Moskovada aynı cinsten yirmi doğum evi vardır. Şehirdeki kadınların kâffesi burada doğurur.

Annelerin çocuklarını kendilerinin emzirmelerindeki faydaları öğretmek için büyük propagandalar yapılmıştır.

Emzikteki çocuklar için her fabrikada bir bakım yurdu bulunur ve anneler her üç saatte bir oraya giderler. Sütü fazla olan annelerin — kendi çocuklarına zarar vermeksizin — sütü kıt gelen çocuklar için alınmak üzere talimatnameler yapılmıştır.

Bu süt kendilerinden fenni usullerle alınır ve kendisine hazı-neden litre başına beş ruble verilir, müstacel ahvalde böyle insan sütü nerede bulunabileceği bilinir.

Moskovada bu suretle işleyen üç merkez vardır ve günde on ilâ yirmi litre insan sütü alınmaktadır.

Sinai surette emzirilen çocuklar için büyük merkezlerde süt damlası ismi altında müesseseler ihdas edilmiş olup bunlarda birer laboratuvar bulunur ve süt verilmeden evvel burada tahlil edilir.

Anneler bir emzik dolusu süt için gündeliklerine göre 12 veya 10 kopek verir. Hali pek müsait olmıyanlardan para alınmaz.

Moskovada bir süt damlasında günde 9 — 10.000 emzik dolusu süt dağıtıldığı muhakkaktır.

Çocuk telefatinı karşı

Doğun adedini tahdide matuf tetbirlere rağmen 913 te doğun nisbeti ‰ 46.8 olduğu halde bugün gene 42.6 ‰ dır. Telefati ise bir yaşından küçük çocuklarda 913 te ‰ 29.7 iken 929 da 16.4 ‰ e düşmüştür. (Fransada 9.5 ‰ tur.)

Çocuk telefatinı karşı koymak için şiddetli bir mücadele açılmıştır.

Harpten evvel bu gaye ile meşgul yalnız 35 dispensers vardı ; bu gün bu adet 8750 ye çıkmıştır. Şehirlerde çocukların ‰ 50 si bu müesseselerin doktorlarının nezareti altındadır. Doktorlar ve hasta-bakıcılara lüzum hasıl oldukça evlere de giderek vazifelerini ikmal ederler.

Moskoka, Leningrat, Odesa gibi büyük merkezlerde çocukları ‰ 90 ilâ 95 i bu hekimlerin mütamadî nezareti altındadır.

Halbuki köylerde, mesafelerin nihayetsizliği ve nakil vasıtalarının azlığı yüzünden mesele güçleşmektedir. Çocuk telefatinı karşı doğrudan doğruya veya havaların safvet ve cıyadeti de kendilerine yardımcı olan annelere ve anne olacıklara vesayada bulunmak üzere en uzak köylere kadar seyyar hekimler çıkarılmaktadır.

Sovyetlerde aile

Baba ve ana günde yedişer saat çalışır. Bazı yerlerde şimdi günde beşer saat çalışmaya başlanmıştır. Bu iş saatlerinde çocuklar

ne olacaktır ? Ekseriya büyük anne, yahut aileden yaşlı, ve bu itibar ile umumî işlerle alâkadar olmıyan bir kadın bunlara bakar ve o halde umumî veya fabrikaların bakım yurtlarına gitmekten affolunur.

Umumî bakım evlerinin adedi pek artırılmıştır. Bu uğurda çok kere eski konaklar tahsis edilmiştir. Bunlara girer girmez temizlik ve hıfzussıhha endişeleri göze çarpmamak kabil olmaz.

Ziyaret için gidildiği zaman dışarının tozu neşredilmemek üzere ziyaretçiye bir gömlek giydirirler. Her taraf aydınlıktır, her taraftan bol hava girer. Çocuklar gelince içeri sokulmadan bütün çamaşırları çıkarılır ve daima ter temiz çamaşır ve esbap giydirilir. Bunlar bakım evindendir.

Müdürler kadın doktorlardan aranır. Çocuklara bakmak, onları gözetmek için çok memur bulunur.

Moskovada 200 çocuk bakım evi vardır ki, mütemadiyen 134.000 çocuğa bakılıyor demektir.

Sovyetlerin 1930 da çocuk bakım evleri masrafı 50.000.000 rubledir. — Bizim para ile elli milyon lira —

Ayda 100 ruble kazanan bir anne çocuk başına 2½ ruble, 225 ruble kazanıyorsa 9 ruble verir.

Akşam işinden çıkan anne gelir, çocuğu alır götürür. Fabrikanın kendisine vereceği biletlerle sinemaya veya tiyatroya gideceği akşamlar, çocuk, geceleri de acık olan bakım yurdunda kalır. Bu suretle biz de bir çok fena neticeler veren çocuğu akşamları çıkarmak tehlikesi de bertaraf edilmiş olur.

Bugünkü Rusyada bir bebeğin tiyatro gibi yerlerde nam ve nişanı görülmez.

Spor ve istirahat yerlerinde, meselâ Moskovanın hars parkında bu gibi çocuklara mahsus geniş bir mahal tahsis olunmuştur. Baba ve

analar arzu ettikleri sporlarla eğlendikleri sırada, çocuklar bu geniş sahada, ihtisas sahibi kadınların nezareti altında güzel, sıhhi bir gün geçirirler. Aynı yerde çocuklara mahsus derece derece sinemalar, ve kendilerinde makineye muhabbet uyandıracak, gönüllerini eğlendirecek, türlü türlü oyunlar da vardır. Hususî bir salona tahtadan yapılmış ve kurulur, atılır mitralyözler konmuştur ki, bunlarla çocuklar alabildiklerine oynarlar. Umumî lokantalarda gene bu miniklere mahsus ufak mikyasta masa ve sandalye ile bezenmiş salonlar bulundurulur ve kendilerine tam bir insan muamelesi yapılır.

Boşanma

Sosyalist sovyet cumhuriyetleri ittifadında boşanma kadar basit, sade bir şey yoktur. Bu suretle boşanma muamelesinin adedi çok yüksektir. Her elli evlenmeye mukabil on iki on dört ayrılma, boşanma hesap edilir. Amerikada da bu, böyledir. Ve iki tarafın rakamları birbirine yaklaşır. Fakat diğer memleketlerde meçhul olan bir şey vardır ki, burada o manada aileye verilen ehemmiyeti gösterir: bir evbarkta çocuk yapılmışsa, o aile için boşanma güçleşmiştir; bu takdirde boşanabilmek hâkimin hükmüne tevakküf eder, bu ise zor çıkar, bu hükmün verilmesi çocuklarının menfaatleri tamamen gözetilmesine ve müemmen olmasına bakar Rusyada çocuk, umumî surette bedbaht değildir. Bilâkis ekseriya güzel ve tam bir afiyette yaşar. Son senelerde içtimaî en büyük emekler, onun için sarfedilmiştir.

Ana baba da, hiç bir halde çocuklarını dövmek hakkı yoktur. Hattâ bir tokat bile yasaktır. Çocuğa bir tokat atıldığını gören polis o ana ve babayı derhal posta eder ve ağır bir naktî ceza alınır.

Çok kuvvetli, çok ihatalı bir surette yazılıp dağıtılan ufak ufak

kitaplarda, anaya babaya çocuklarda bir kusuru itashih için şiddetli davranmanın ne kadar fena bir şey olduğu anlatılır.

Teessüf olunacak bir şey, çocuğun şikayete sevk olunması, kendisine bunun âdet olarak aşılmasıdır. Şikâyeti halinde çocuk en büyük dikkat ve itina ile dinlenir ; hele polisin bundan bizzat ana babanın siyasî hissiyatına vukuf yolunu araması daha bozuk bir şeydir.

Nakili : **Haydar Rifat**

Hususî Hukuku Düvel noktai nazarından

ikametgâh

Yazan : **Abdülhak Kemal**

İkametgâh bir şahsın menfaatleriyle muamelelerinin temerküz ettiği farz olunan mahaldir. Bu Roma hukuku telekkisi ekseri devletlerin kanunlarına nüfuz etmiştir. Bütün kanun vazıları hukukî münasebetlerin istikrarını temin etmek için filî bir vaziyeti nazarı itibare alarak, bundan ortaya hukukî bir mefhum, ikametgâh mefhumunu çıkarmak lüzumunu hissetmişlerdir. Filhakika bir insanın bir yerde yerleşmiş addedilmiyerek lâyenkat'î yerini değiştirmesini kabul etmek kendisini her türlü takip ve taharriden masun bulundurur. Bu işe hukukî münasebetlerin müstakar olmasından beklenen emniyeti selbeder. Bu sebeple kanunlar filen bulunup bulunmadığını nazarı itibare almaksızın şahıs için bir mahal tayin etmektedir

Fert ile bir mahal arasında mevcut olan hukukî rabita hukuk